

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2020 m. rugpjūčio 5 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-321
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2019 m. balandžio 29 d. tarp pareiškėjo ir draudiko buvo sudaryta Būsto draudimo sutartis (draudimo liudijimo TIA Nr. (*duomenys neskelbiami*), serija LD Nr. (*duomenys neskelbiami*)), kurios neatskiriama dalis yra Būsto draudimo taisyklės Nr. 067 (toliau – Taisyklės) ir kuria buvo apdraustas butas, esantis (*duomenys neskelbiami*) ir jame esantis namų turtas (toliau – draudimo sutartis). Šia sutartimi pareiškėjo būstas apdraustas draudimo apsaugos variantu „Standartinis“, o namų turtas apdraustas draudimo apsaugos variantu „Maksimalus“. Draudimo liudijime nurodytas draudimo sutarties laikotarpis nuo 2019 m. gegužės 26 d. iki 2020 m. gegužės 25 d.

2020 m. gegužės 15 d. pareiškėjas draudiką informavo apie įvykį: „dėl nuolatinės uosto įmonės *Klasco* taršos sugadinti visi buto langai“ (toliau – įvykis). Dėl šios priežasties pareiškėjas prašė draudiko atlyginti dėl įvykio pareiškėjo patirtus nuostolius, t. y. prašė išmokėti draudimo išmoką už sugadintus langus.

Įvertinęs visus administruodamas žalos bylą surinktus duomenis, draudikas 2020 m. gegužės 22 d. priėmė sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką, atlyginančią per įvykį pareiškėjo patirtus nuostolius, nes nebuvo nustatyta priežasčių ir kriterijų, kurie atitiktų Taisyklėse išvardytus draudžiamuosius įvykius, o pagal Taisyklių A. IV dalies 4.17 papunktį, draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas dėl bet kokių kitų įvykių ar priežasčių, Taisyklėse ar draudimo sutartyje neįvardytų kaip draudžiamieji įvykiai. Pareiškėjas su tokiu draudiko priimtu sprendimu nesutiko, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas prašo rekomenduoti draudikui pripažinti įvykį draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią langų remonto ar pakeitimo išlaidas. Pareiškėjo teigimu, jo buto langai buvo neseniai pakeisti, o jau yra sugadinti nepataisomai. Pareiškėjas nurodo, kad yra aiškus kaltininkas, t. y. AB „Klaipėdos jūrų krovinių kompanija“ (toliau – KLASCO), ši bendrovė nuo 2017 m. intensyviai krauna geležies rūdą, anglį ir kitus birius krovinius atviru būdu ir šiomis krovos dulkėmis teršia aplinką už savo teritorijos ribų. Pareiškėjo teigimu, Lietuvos geologijos tarnybos ir Klaipėdos universiteto jūros tyrimų instituto tyrimai oficialiai patvirtina, kad taršos šaltinis yra būtent minėtoje įmonėje. Pareiškėjo nuomone, jo draudimo sutartyje yra aiškiai nurodyta, kad pastato sugadinimas dėl trečiųjų asmenų veiksmų yra draudžiamasis įvykis, todėl pareiškėjui yra nesuprantama, kodėl draudikas įvykį pripažino nedraudžiamuoju ir atsisakė išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo patirtus nuostolius.

Pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką taip pat pažymi ir tai, kad KLASCO sąmoningai vykdo taršią krovą jau dveji metai, t. y. krauna ir sijoja geležies rūdą atviru būdu ir teršia aplinką toli už įmonės teritorijos. Dėl šios priežasties, pareiškėjo nuomone, nagrinėjamu atveju nėra galimybės teigti, kad jie tai daro netyčia. Pareiškėjo teigimu, tokia veikla negali būti traktuojama kaip įprastinė ir teisėta, nes dėl didelio aplaidumo ir neatsargumo gadinamas aplinkinių turtas ir kenkiama sveikatai. Pareiškėjas nurodo, kad Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2020 m. vasario 14 d. rašte Nr. (*duomenys*

neskelbiami) konstatuojama, kad „atlikus cheminės ir mineraloginės sudėties tyrimų duomenų palyginamąją analizę nustatyta, kad KLASCO teritorijoje kraunamų kietų burių krovinių cheminė sudėtis yra analogiška tuo pat metu gretimose gyvenamosiose teritorijose surinktų kietų nuosėdų sudėčiai“.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė nesutinkąs su pareiškėjo reikalavimu ir prašo jį atmesti. Draudikas nurodo, kad rizika, kurios buvo paveiktas pareiškėjo turtas, – KLASCO nuolatinė, įprasta ir teisėta veikla (kietų burių krovinių krovos darbai) draudimo sutartyje nenumatyta. Draudiko teigimu, jis, sudarydamas draudimo sutartį, tokios rizikos neprisiėmė. Be to, draudiko nuomone, įvykis įvyko ne staiga ir netikėtai, o dėl ilgalaikio proceso.

Draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi taip pat pažymėjo ir tai, kad draudimo liudijime ir Taisyklėse numatyta „vagystės ir piktavališko pastato sugadinimo dėl trečiųjų asmenų veiksmų“ rizika, kuri aiškiai apibrėžta Taisyklių A. IV dalies 1.5 papunktyje – vagystė ir piktavališkas pastato sugadinimas dėl trečiųjų asmenų veiksmų – bet koks tiesioginis apdrausto pastato (ar jo dalių) sugadinimas, sunaikinimas ar vagystė dėl tyčinių trečiųjų asmenų veiksmų. Draudiko teigimu, pareiškėjo buto langai dulkėmis padengti dėl KLASCO vykdomos nuolatinės, įprastos ir teisėtos veiklos. Draudikas nurodo, kad nagrinėjamu atveju nėra jokių kompetentingų teisėsaugos institucijų sprendimų dėl tokios veiklos pripažinimo piktavališka, tyčine, todėl draudikas neturi pagrindo konstatuoti KLASCO piktavališkus, tyčinius, į pareiškėjo turto sugadinimą orientuotus veiksmus. Draudiko teigimu, įvykio aplinkybių ir Taisyklių A IV dalies 1.5 papunkčio sąlygos atitikimo neįrodo ir pareiškėjo kartu su kreipimusi pateiktas Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos raštas, kuriame pateikiamas tik prašymas imtis veiksmų ir stabdyti atvirą burių krovinių krovą KLASCO teritorijoje arba Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos raštas, kuriame taip pat nėra jokių galimybių konstatuoti, kad pareiškėjui yra daroma piktavališka, tyčinė žala. Dėl šios priežasties, draudiko nuomone, kadangi įvykio aplinkybės neatitinka jokio draudimo sutartyje nurodyto draudžiamąjo įvykio požymių, tai šiuo atveju draudikui nekyla pareiga mokėti draudimo išmokos, atlyginančios pareiškėjo patirtus nuostolius.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiško ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą, Lietuvos bankas įvertina pateiktus įrodymus ir tuo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl pareiškėjo reikalavimo įvykį pripažinti draudžiamuoju ir atlyginti jo patirtas išlaidas dėl įvykio padarinių šalinimo pagrįstumo.

Vertinant ginčo šalių paaiškinimus, atkreiptinas dėmesys į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (CK) nuostatas. Pagal CK 6.987 straipsnį, „draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis“. Pagal CK 6.156 straipsnį, šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas nustato imperatyviosios teisės normos. Teisėtai sudaryta sutartis jos šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalis).

Pažymėtina, kad tarp šalių sudaryta draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis CK 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Nuo pasirinktos draudimo apsaugos priklauso draudikui mokamo atlyginimo už prisiimtus įsipareigojimus, t. y. draudimo įmokos, dydis. Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012).

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas, sudarydamas draudimo sutartį, siekė apsaugoti savo turtinius interesus, o draudikas įsipareigojo pareiškėjai išmokėti draudimo išmoką įvykus

draudžiamajam įvykiui. Galiojantys teisės aktai leidžia draudikui nustatyti prisiimamos draudimo rizikos ir teikiamos draudimo apsaugos ribas – atvejus, kada mokama ir kaip apskaičiuojama draudimo išmoka. Sudarydamas draudimo sutartį, draudikas pasiūlo sąlygas, apibrėžiančias jo prisiimamą riziką, ir pagal tai apskaičiuoja draudimo įmokos dydį. Nagrinėjamu atveju pareiškėjo ir draudiko sutartis buvo sudaryta pagal Taisykles, kurios yra neatskiriama draudimo sutarties dalis.

Svarbu yra pažymėti tai, kad šalys, sudarydamos draudimo sutartį, aiškiai susitarė, kad pareiškėjo būstas apdraustas draudimo apsaugos variantu „Standartinis“. Dėl šios priežasties tiek pagal Taisyklių A. IV dalies 1 punktą, tiek pagal draudimo liudijime išvardytas draudimo rizikas apdrausto turto apsauga apima šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, kurie staiga ir netikėtai sukeliama arba įvyksta dėl šiame skyriuje išvardytų, jeigu jos numatytos draudimo sutartyje, rizikų, t. y. ugnis, vanduo, gamtinės jėgos, vagystės ir piktavališko pastato sugadinimo dėl trečiųjų asmenų veiksmų, transporto priemonės atsitrenkimo, turto sugadinimo arba sunaikinimo dėl elektros įtampos svyravimų ar viršįtampių, savaiminio medžio užvirtimo, stiklo dūžio, papildomų išlaidų draudimo vietai po draudžiamąjį įvykių sutvarkyti, sutartinių įsipareigojimų, susijusių su įkeistu turtu, vykdymo išlaidų ar gyvenamos vietos nuomos išlaidų.

Vertinant draudiko nurodytas aplinkybes, kuriomis jis remiasi kaip vienu iš savo sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrindu, pažymėtina, kad draudikas iš esmės teigia ir tai, kad įvykis nepriskirtinas prie draudžiamųjų, nes, draudiko teigimu, jis nebuvo staigus ir netikėtas. Draudikas nurodo, kad įvykis neatitinka draudžiamąjį įvykių apibrėžties, nes KLASCO jau ne vienus metus atlieka krovos darbus Klaipėdos uoste, todėl taršos padidėjimas mieste, atliekant konkrečius krovos darbus, yra įprastas reiškinys ir ne kartą buvo užfiksuotas Klaipėdos mieste.

Kaip ir minėta anksčiau, Taisyklių A. IV dalies 1 punkte yra nustatyta, kad draudimo apsauga apdraustam turtui apima šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, kurie *staiga ir netikėtai sukeliama* arba įvyksta dėl šiame skyriuje išvardytų, jeigu jos numatytos draudimo sutartyje, rizikų. Taigi, šiuo atveju, sudarydamos draudimo sutartį, šalys susitarė, kad draudikas prisiima riziką išmokėti draudimo išmoką tik dėl *staigių ir netikėtų įvykių*, kurie yra įtvirtinti kaip draudžiamieji tiek draudimo liudijime, tiek Taisyklėse.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2016 m. rugsėjo 29 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-397-248/2016 nurodė, jog apeliacinės instancijos teismas sąvoką „staigiai ir netikėtai“ sutartyje pagrįstai aiškino kaip kiekvienam draudžiamajam įvykiui būtiną netikėtumo požymį, pažymėdamas, kad įvykis, kuris neturi netikėtumo požymio, draudėjui žinant, kad jis sutarties įsigaliojimo momentu jau yra įvykęs ar sudarius sutartį neišvengiamai įvyks, negali būti pripažįstamas draudžiamuoju, nes, nesant draudimo rizikos, tai prieštarautų draudimo sutarties esmei.

Vertinant visus Lietuvos bankui į bylą pateiktus duomenis, svarbu pažymėti, kad Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos rašte „Dėl AB „Klaipėdos jūrų krovinių kompanija“ aplinkos monitoringo programos vykdymo“ matyti, kad tyrimai buvo atliekami ir KLASCO teritorijoje kraunamų kietų burių krovinių cheminė sudėtis buvo analogiška tuo pat metu gretimose gyvenamose teritorijos surinktų kietų nuosėdų sudėčiai dar 2017 m. rugsėjo 5 d., 2017 m. rugsėjo 6 d. ir 2018 m. rugpjūčio 30 d. Pats pareiškėjas tiek draudikui, tiek ir Lietuvos bankui taip pat nurodė aplinkybes, kad jau nuo 2017 m. intensyviai yra kraunama geležies rūda, anglis ir kiti birūs kroviniai atviru būdu ir dėl to yra išmetamos dulkės toli nuo šios įmonės teritorijos ribų. Be to, kad oro taršos padidėjimas dėl KLASCO veiklos yra nuolatinis reiškinys, patvirtina ir viešai spaudoje platinami straipsniai¹, iš kurių taip pat matyti, kad tai nėra staiga ir netikėtai įvykęs įvykis, o iš KLASCO bendrovės dulkės į Klaipėdos miesto gyvenamuosius rajonus plinta jau ilgą laiką. Lietuvos banko nuomone, pirmiau pateikti duomenys patvirtina, kad KLASCO sukeliama dulkės yra ilgalaikis procesas, kuris trunka nuo 2017 m., todėl tai negali būti pripažintas kaip įvykis, įvykęs staiga ir netikėtai dėl tam tikro įvykusio nelaimingo atsitikimo, katastrofos, ar pan. Dėl šios priežasties manytina, kad pareiškėjui žala taip pat kilo ne dėl staiga ir netikėtai įvykusio įvykio (vėjo, nelaimingo atsitikimo ar pan. ir dėl to sukeltos žalos), o dėl nuolatinės KLASCO vykdomos veiklos. Lietuvos banko vertinimu, kadangi įvykis įvyko ne staiga ir netikėtai, tai galima daryti

¹ <https://www.ve.lt/naujienos/klaipeda1/klaipeda/tarsa-viteje-reikalaus-kad-krova-butu-uzdara-1802690/>
<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/dulkese-dustanti-klaipeda-vel-baksnoja-i-klasco.d?id=84145153>
<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/pajuodusi-klaipeda-ir-lavina-skundu-uosto-bendrove-kaltinimu-kratosi-ruda-pritrauktu-magnetas-56-1309692>

išvada, kad draudikas pagrįstai priėmė sprendimą įvykį laikyti nedraudžiamuoju, nes jis neatitinka draudimo sutartyje numatyto draudžiamąjo įvykio apibrėžimo.

Lietuvos banko nuomone, nenustačius esminės draudimo sutartyje numatytos draudžiamąjo įvykio kilimui būtinos aplinkybės, t. y. kad įvykis įvyko staiga ir netikėtai, kitų draudimo sutartyje numatytų draudimo rizikų vertinimas neturėtų įtakos įvykio pripažinimo draudžiamajam, todėl kiti pareiškėjo kreipimesi ir draudiko atsiliepime pateikti argumentai yra nevertinami.

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, manytina, kad nagrinėjamu atveju įvykis įvyko ne staiga ir netikėtai, todėl galima daryti išvadą, kad draudiko priimtas sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo buto langų keitimo išlaidas, atitinka tarp šalių sudarytos draudimo sutarties nuostatas, o pareiškėjo reikalavimas turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus
viršininkas, pavaduojantis Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas